

OPEN BRIEF AAN:

De heer Henk Bleker, staatssecretaris Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI)

De heer Cees Veerman, voorzitter Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten

De heer Arjen van der Meer, voorzitter van De 12 Landschappen

Onderwerp: omslag bosbeleid

Houten, 13 september 2011

Mijne Heren,

Als maatschappelijk betrokken en milieuverantwoord opererende ondernemers in de bosbouw en de houtindustrie, verenigd in de AVIH en FPG, hebben wij een boodschap voor u die het – juist in deze tijd – verdient gehoord te worden. Deze boodschap – een meer op productie en oogst gericht bosbeleid – heeft eerder zijn weg al gevonden in tal van overlegorganen en degelijke rapporten, maar heeft niettemin nog weinig werkelijk effect gehad.

Dat moet veranderen, vinden wij. Op zijn minst moet er een eerlijke, brede discussie over gevoerd worden. Vandaar deze hartenkreet in open briefvorm. Wij wenden ons juist tot u, omdat u met respectievelijk 93.000 hectaren (Staatsbosbeheer), 25.000 hectaren (Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten) en 33.000 hectaren bos (De 12 Landschappen) tot veruit de grootste bosbeheerders van Nederland behoort.

Wij achten het mogelijk en wenselijk het Nederlandse bos economisch beter te benutten en te laten renderen zonder dat dit nadelige gevolgen voor natuur en milieu heeft. Ten onrechte wordt houtproductie als natuuronvriendelijk afgeschilderd en dat belemmert onze bedrijfsvoering.

Kernboodschap

In de kern is dit onze boodschap: er is een onjuiste tegenstelling gegroeid tussen 'natuurbos' en 'productiebos' of tussen 'oogstbossen' en 'wandebossen'. Het is de hoogste tijd deze tegenstelling te corrigeren. Er moeten en kunnen in Nederland veel meer bomen geplant, gekapt, verwerkt en verhandeld

worden dan nu gebeurt. Dat is goed voor de economie, goed voor het milieu en ook goed voor de natuur. De balans moet terug.

De AVIH en de FPG vinden nu het politieke en maatschappelijke klimaat in Nederland rijp voor het bevorderen van een (politieke) discussie en voor het voorbereiden van maatregelen die de jarenlange stagnatie in bosbeheer en houtverwerking vlot kunnen trekken. Wij zijn van mening dat juist ú daarbij een rol zou kunnen spelen. Daar nodigen wij u verwachtingsvol toe uit. Graag zouden wij daarover met u – waar en wanneer dan ook – nader van gedachten willen wisselen. “Ik zet in op ondernemerschap en duurzaamheid”, heeft staatssecretaris Bleker gezegd. En juist op dit vlak en in deze combinatie is er in de wereld van de bosbouw en houtverwerking in ons land nog veel te winnen. Een hele bedrijfsketen die begint in de boomkwekerij zou daarvan de vruchten plukken.

Milieuverantwoord én economisch profijtelijk

Het op grotere schaal aanwenden van Nederlands hout, dat behalve een milieuverantwoorde ook nog eens een populaire en ‘schone’ grondstof is, heeft positieve gevolgen voor de bedrijvigheid en economie van ons land en met name ook voor de in de bosbouw en houtverwerking opererende ondernemingen. Deze ondernemingen hebben als weinig andere een synthese weten te bereiken tussen economie en milieu. Dat wordt te weinig onderkend. Het is de hoogste tijd de tegenstellingen te doorbreken en de polarisatie tussen “hout” en “natuur” op dit punt te stoppen.

Hout voor duurzame energieopwekking

Hout is een grondstof die voor tal van doeleinden gemakkelijk en energiearm te verwerken is. Daarnaast speelt hout een groeiende rol in de wereld van de groene energie. Tegenwoordig wordt bijna elke houtvezel na houtkap verwerkt en gebruikt en is het dus compleet recyclebaar en afvalloos materiaal.

Bomen halen het voor de opwarming van de aarde slecht geachte CO₂ uit de lucht. Bij (latere) verbranding komt er niet meer koolstof in de atmosfeer terug dan er eerst is uitgehaald. Dat is een volledig gesloten kringloop en daardoor is hout een CO₂ neutrale grondstof. De CO₂ uitstoot terugdringen, het gebruik van biomassa voor het opwekken van duurzame energie en toepassingen via biorefinery maken deel uit van het huidige overheidsbeleid. Daarbij kan houtproductie een nog veel belangrijker rol spelen dan nu al het geval is.

Natuurvriendelijke en publiekvriendelijke bosbouw

Het is een diep geworteld misverstand dat houtkap en op houtproductie gerichte bosbouw de natuur en de natuurrecreatie geweld doen. Niets is minder waar. Bos- en houtondernemers zijn er niet op uit om bossen te verwaarlozen, laat staan te laten uitsterven. Juist voor de houtindustrie zijn duurzaam beheerde bossen economisch geboden en 'levensnoodzakelijk'. Vitale en veelsoortige bossen met gezonde bomen zijn goed voor de natuur in brede zin, voor de recreatie en voor de groene longfunctie van een gebied. Daar is geen discussie over. Maar in alle opzichten vitale bosgebieden zijn even noodzakelijk en gewenst, want het meest profijtelijk, voor de bos- en houtindustrie in ons land.

Buitenstaanders hebben de neiging te denken dat het kappen van elke boom een aantasting van de natuur en het bosareaal is, omdat ze zich onvoldoende of helemaal niet realiseren dat houtkap in Nederland toch al nooit blijvende kaalslag is, maar altijd wordt gevolgd door herbeplanting. Wetten, regels, afspraken en certificeringorganisaties bieden daarvoor zelfs garanties. Bij prompte herbebossing na kap – algemene en verplichte praktijk in Nederland! – is ook de 'natuur' gebaat. De bosgebieden in Nederland worden er alleen maar levendiger, veelsoortiger, veelkleuriger, bestendiger en 'natuurlijker' door. Het is onnodig om daarbij te kiezen voor alleen maar inheemse boomsoorten. Via die gegarandeerde herbeplanting komt een minimaal even duurzaam en economisch beslist meer profijtelijk bosareaal onder handbereik. Boseigenaren zouden dan met minder subsidie toe kunnen.

Evenmin beogen bosexploitanten en houtverwerkers een vorm van bosbeheer dat publieksgebruik van bossen bemoeilijkt of onmogelijk maakt, al vinden ze de vaak overdadige inrichting van bosgebieden met wandelpaden, fietspaden en ruiterspaden met 'bijbehorende', veelal nogal uitbundige, bewegwijzering meer geciviliseerd dan 'natuurlijk'. Rekening houden met een voor houtgebruik meer relevante boomkeuze, bosinrichting en bosonderhoud zal het karakter van de Nederlandse bossen niet aantasten, maar die zelfs (nog meer) een eigen natuurvriendelijke karakteristiek kunnen geven en/of laten behouden.

Monumentale bossen onaangetast

Vanzelfsprekend zijn er bosgebieden met een monumentaal karakter die een aangepast beheer vragen, maar te vaak en te vanzelfsprekend wordt elk bos of elke hectare met bomen beplakt met het etiket 'natuur'. Dat begrip is in ons land aan ernstige inflatie onderhevig geraakt en dus aan een serieuze herijking toe. Wij stellen een minder misleidend woordgebruik voor, hebben een andere definitie voor ogen. Het zou waar het gaat om 'monumentale bossen' beter zijn te spreken van bosgebieden met een sterke

cultuurhistorische en landschappelijke waarde, waarbij bossen in de regel als multifunctioneel bos worden bestemd.

Voor grote delen van het bos dat eigendom is van natuurbeherende instellingen geldt een niets-doen beheer. Dat betekent dat het niet geogste hout van elders zal moeten worden geïmporteerd. Men zou daarnaast zeer terughoudend moeten zijn met het omvormen van reguliere bosrealen in 'andere natuur' zoals heide en zandverstuivingen, vlindercorridors en hagedissenpassages. Te gemakkelijk wordt ontheffing verleend van de herbebouwingplicht en worden investeringen uit het verleden teniet gedaan. Ook hier geldt dat het gemiste oogstvolume van elders zal moeten worden aangevuld.

Nederlands isolement op bosbouwgebied

Op het terrein van bosbouw verkeert Nederland internationaal – en zeker ook Europees – gezien in een isolement, een uitzonderingspositie. Nergens wordt bij bosbouw en houtexploitatie zo nadrukkelijk en eenzijdig – rigide bijna – de nadruk gelegd op de landschapsfuncties en de natuurwaarden van bosrealen als dat in Nederland gebeurt. Nergens anders in de wereld wordt het kappen van een boom zo snel en gemakkelijk gezien als een natuuronvriendelijke daad waar overheid en particulieren zich tegen dienen te verzetten met regels en desnoods met acties.

Europees beleid biedt hier geen soelaas, want een gemeenschappelijk Europees beleid op het gebied van de bosbouw, vergelijkbaar met het vanuit Brussel gevoerde Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), is er niet. Daarom moet Nederland zelf stappen zetten. We mogen immers niet uit het oog verliezen dat bosbouw van alle plantaardige teelten de meest schone en groene infrastructuur biedt.

Grondige heroriëntatie geboden

Een grondige heroriëntatie van het (overheids)beleid ten aanzien van de bosbouw en houtverwerking in Nederland lijkt ons geboden en uiterst actueel. Daarbij kan heel goed aangesloten worden bij het in 2000 gepubliceerde 'Actieplan Hout 2000'. Dat is opgesteld door een regiegroep onder voorzitterschap van ir.D. Luteijn en heeft als trefwoorden 'Mooi bos, natuurlijk hout', 'Verwerkbaar hout nu en in de toekomst' en 'Hout voor nieuwe markten'. Een groot deel van de door deze regiegroep uitputtend gedocumenteerde en beargumenteerde aanbevelingen is nog steeds hoogst actueel en wacht op (verdere) uitwerking. Naar onze zienswijze is juist nu – 2011 is ook nog eens door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het internationale jaar van het bos! – het moment aangebroken op dit punt spijkers met koppen te slaan. Precies daarover zouden wij als besturen van FPG en AVIH graag met u het gesprek aangaan.

In de Nederlandse bosbouw en houtindustrie ligt een nieuwe, meer eigentijdse balans tussen natuur en milieu enerzijds en economie anderzijds voor het grijpen. Het is tijd voor een nieuwe, moderne, nuchtere en zakelijke aanpak! Door het vitale belang van Nederlands hout ronduit te onderschrijven en voortaan als uitgangspunt te nemen kan er een omslag in het bosbeleid komen.

U kunt daarbij een belangrijke rol spelen en ervoor zorgen dat we in Nederland door het bos de bomen weer gaan zien.

Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH)

Federatie Particulier Grondbezit (FPG)

C. Boon, voorzitter

J.J. Helder, voorzitter

